

**ANTROJO OPERATYVINIŲ TARNYBŲ DEPARTAMENTO
PRIE KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS**

2018 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

**Vilnius
2019**

TURINYS

ĮVADAS.....	2
1. ŽVALGYBOS POREIKIŲ ĮGYVENDINIMAS.....	3
2. ŽVALGYBA.....	4
3. KONTRŽVALGYBA.....	5
4. INFORMACIJOS APSAUGA.....	6
5. IŠTEKLIAI	7
6. 2019 METŲ VEIKLOS KRYPTYS	8

IVADAS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) žvalgybos įstatymu, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – AOTD; Departamentas) šia ataskaita visuomenei pristato 2018 m. AOTD veiklos rezultatus. Šioje ataskaitoje pateikiama tik neįslaptinta informacija. Detali 2018 m. veiklos ataskaita buvo pateikta Valstybės gynimo tarybai ir LR Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui.

2018 m. buvo stiprinamos AOTD galimybės identifikuoti grėsmes, potencialias grėsmes bei rizikos veiksnius gynybos, karinėje-politinėje, karinėje-ekonominėje, karinėje-techninėje, karinėje-informacinėje ir asimetrinio pobūdžio srityse, galinčius artimoje, vidutinėje arba ilgalaikėje perspektyvoje turėti tiesioginės ar netiesioginės įtakos LR nacionaliniam saugumui ir gynybinei galiai. Šioje srityje buvo išlaikomas ir stiprinamas glaudus bendradarbiavimas su nacionalinių saugumą užtikrinančiomis ir kitomis LR institucijomis, užsienio partneriais, NATO ir ES, sustiprinta jiems teikiama parama žvalgybos ir kontržvalgybos informacija, vertinimais ir kitomis formomis. Didžiausias dėmesys ir toliau skiriamas Rusijos ir Baltarusijos pajėgumų bei šių šalių žvalgybos ir saugumo tarnybų aktyvumo ir pajėgumų vertinimui bei nustatytų grėsmių šalinimui, stiprinamas Departamento dėmesys Kinijos veiklai regione.

AOTD turimų žvalgybos ir kontržvalgybos bei jų paramos pajėgumų nuoseklus vystymas leido užtikrinti AOTD skirtų prioritetinių žvalgybos užduočių vykdymą bei taikyti žvalgybos, kontržvalgybos ir įslaptintos informacijos apsaugos priemones apimtimis, reikalingomis užtikrinti savalaikį rizikos veiksnių, pavojų ir grėsmių, galinčių turėti reikšmės šalies gynybinei galiai ir krašto apsaugos sistemos saugumui, nustatymą, informavimą ir šalinimą.

2018 m. buvo parengta nauja AOTD veiklos strategija, kurioje, siekiant tolesnio sėkmingo AOTD misijos vykdymo ir vizijos įgyvendinimo, nustatyti AOTD strateginiai tikslai ir jų įgyvendinimo uždaviniai 2019–2024 m. laikotarpiui.

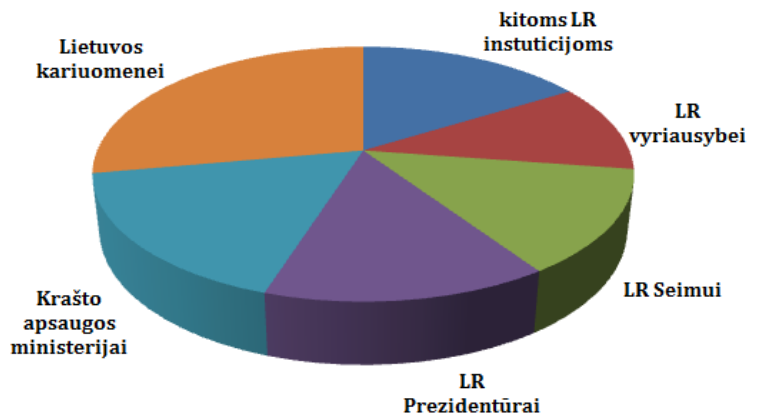

1. ŽVALGYBOS POREIKIŲ ĮGYVENDINIMAS

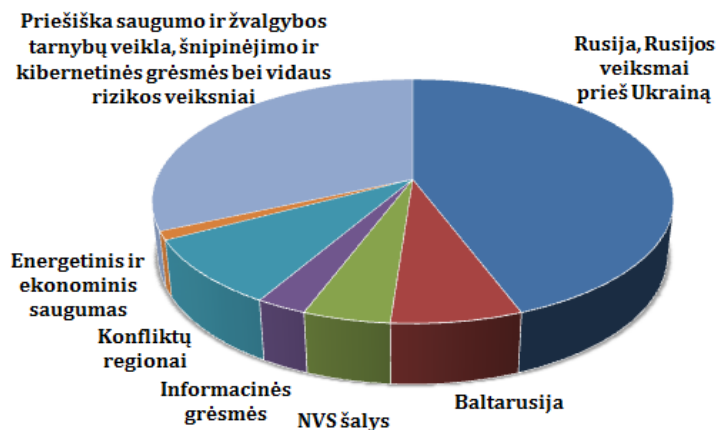
Įgyvendindamas Valstybės gynybos tarybos žvalgybos informacijos poreikius ir krašto apsaugos ministro žvalgybos užduotis, Departamentas 2018 m. vykdė žvalgybą, kontržvalgybą ir išslaptintos informacijos apsaugos krašto apsaugos sistemoje užtikrinimo priemones, bendradarbiavo su kitomis už LR nacionalinį saugumą atsakingomis institucijomis ir užsienio partneriais.

Siekiant surinkti LR nacionaliniam saugumui didelę reikšmę turinčios žvalgybos informacijos, taip pat siekiant identifikuoti ir neutralizuoti tiesiogines grėsmes krašto apsaugos sistemos saugumui ir LR gynybinei galiai, buvo vykdomos žvalgybos ir kontržvalgybos operacijos, atliekami kontržvalgybiniai tyrimai ir taikyti teismų sankcionuoti veiksmai prieš Lietuvos ir užsienio valstybių fizinius ir juridinius asmenis. Departamento vykdomų operacijų ir tyrimų kiekis ir apimtys 2018 m. didėjo dėl stiprėjančių AOTD pajėgumų galimybių šioje srityje, dėl to Departamento taikytų teismų sankcionuotų veiksmų prieš Lietuvos ir užsienio valstybių fizinius ir juridinius asmenis skaičius 2018 m., palyginti su ankstesniais metais, padidėjo 44 proc.

Pagal Departamentui teikiamus žvalgybos informacijos poreikius ir skiriamas žvalgybos užduotis 2018 m. iš viso buvo parengta beveik 800 įvairių žvalgybinių ir kontržvalgybinių vertinimų, kurių didžioji dalis, kaip kasmet, buvo teikiama krašto apsaugos sistemos adresatams (žr. grafiką Nr. 1). Daugiausiai dėmesio skirta Rusijos ir Baltarusijos tematikai, pagal kurią parengta kiek daugiau nei pusė vertinimų (žr. grafiką Nr. 2). Maždaug trečdalis vertinimų buvo kontržvalgybos ir kibernetinių grėsmių tematika. Kaip ir kasmet, 2018 m. parengtas vienas svarbiausių Departamento vertinimų – 2018 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas, kurį jau keletą metų AOTD rengia bendrai su Valstybės saugumo departamentu. Kasmet rengiama ir daug detalesnė išslaptinta šio

Nr. 1. AOTD žvalgybiniai ir kontržvalgybiniai vertinimai pagal institucijas

Nr. 2. AOTD žvalgybinių ir kontržvalgybinių vertinimų tematika

vertinimo versija, kuri teikiama Valstybės gynybos tarybos nariams bei kitoms nacionalinių saugumą ir gynybą užtikrinančioms institucijoms. Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas yra skirtas ne tik paremti LR gynybos politikos formavimo procesus ir krašto apsaugos sistemos plėtros ilgalaikį planavimą, bet ir perspėti apie karines-politines, informacines, kibernetines ir kitokio pobūdžio grėsmes nuo vienerių iki dešimties metų laikotarpiu.

2. ŽVALGYBA

Departamento žvalgybos veikla pirmiausiai orientuota į grėsmių LR nacionaliniam saugumui prognozavimą, identifikavimą ir savalaikį perspėjimą AOTD priskirtose veiklos

Nr. 3. Žvalgybos informacijos realizavimo esminės kryptys

srityse bei Departamentui skirtų žvalgybos informacijos poreikių ir žvalgybos užduočių įgyvendinimą, rengiant atitinkamus žvalgybinius vertinimus.

Žvalgybos parama nacionaliniams vartotojams 2018 m. buvo teikiama įvairiomis formomis: teikiant rašytines žvalgybos pažymas, rengiant žvalgybos pristatymus, darbinis susitikimus ir konsultacijas bei tiesiogiai dalyvaujant kitų institucijų veikloje ar teikiant tarpinstitucinę paramą. Departamento teikiama žvalgybos parama yra itin reikšminga

vykdomam nacionaliniam ir NATO gynybos planavimui.

Su NATO ir ES partneriais bendradarbiaujama ne tik keičiantis aktualiais žvalgybiniais vertinimais, bet ir renkant žvalgybos informaciją. Bendradarbiaudamas su užsienio partneriais Departamentas taip pat reikšmingai papildė savo žvalgybiniais pajėgumais surenkamą informaciją.

NATO ir ES institucijas Departamentas remia įvairiais žvalgybiniais vertinimais, daugiausiai Rusijos ir Baltarusijos temomis, AOTD žvalgybos pareigūnai taip pat aktyviai dalyvauja NATO ir ES žvalgybos institucijų veikloje:

Veiklos sritis	NATO	ES
Žvalgybos politika	NATO žvalgybos ir saugumo tarnybų vadovų susitikimai	ES žvalgybos ir saugumo tarnybų vadovų susitikimai
	Darbiniai susitikimai karinės žvalgybos srityse	ES karinės žvalgybos darbo grupių susitikimai

Veiklos sritis	NATO	ES
Žvalgybinė analizė	Žvalgybos analitikų konferencijos įvairiais kariniais, saugumo, ekonomikos, informacinių ir kibernetinių grėsmių klausimais	Teminiai žvalgybos analitikų susitikimai, skirti apsikeisti šalių narių turimais vertinimais aktualiais klausimais, turinčiais įtakos ES ir visos Europos saugumui
Žvalgybinės informacinės ir telekomunikacinės sistemos	Susitikimai, skirti sprendimams priimti	
	Sistemų vartotojų, saugumo ir techninių klausimų darbo grupių susitikimai	

3. KONTRŽVALGYBA

Vykdydamas kontržvalgybą, didžiausią dėmesį Departamentas skiria identifikuoti, perspėti ir užkardyti priešišką žvalgybos ir saugumo tarnybų veiklą, nukreiptą prieš LR nacionalinį saugumą ir gynybinę galią.

Departamentas daug pastangų taip pat skiria įvairių rizikos veiksnių, turinčių įtakos LR saugumui bei gynybinei galiai, krašto apsaugos sistemoje nustatymui ir šalinimui. Bendradarbiaujant su Specialiųjų tyrimų tarnyba 2018 m. buvo pradėti du ikiteisminiai tyrimai dėl korupcinių nusikalstamų veikų krašto apsaugos sistemos darbuotojų atžvilgiu.

2018 m. AOTD krašto apsaugos sistemos vadovybei

bei kitoms už nacionalinį saugumą ir gynybą atsakingoms institucijoms teikė įvairius kontržvalgybinius vertinimus, kontržvalgybos informacija rėmė nacionalinį gynybos planavimą. Nemaža kontržvalgybos informacijos vertinimų dalis taip pat buvo pateikta per konsultacijas žodžiu vykstant įvairiems susitikimams.

Veikdamas prieš priešiškas užsienio valstybių žvalgybos ir saugumo tarnybas Departamentas aktyviai bendradarbiavo su kitomis nacionalinį saugumą užtikrinančiomis institucijomis ir užsienio partneriais, su jais buvo keičiamasi aktualia kontržvalgybos informacija ir vertinimais, vykdomi bendri veiksmai, operacijos ir tyrimai. Kontržvalgybinė parama ir konsultacijos buvo teikiamos NATO šalių kariniams vienetams ir kariams,

Nr. 4. Kontržvalgybos informacijos realizavimo esminės kryptys

dislokuotiems Lietuvos teritorijoje, patirtimi ir žiniomis kontržvalgybos srityje Departamentas taip pat dalijosi įvairiuose NATO organizuotuose renginiuose.

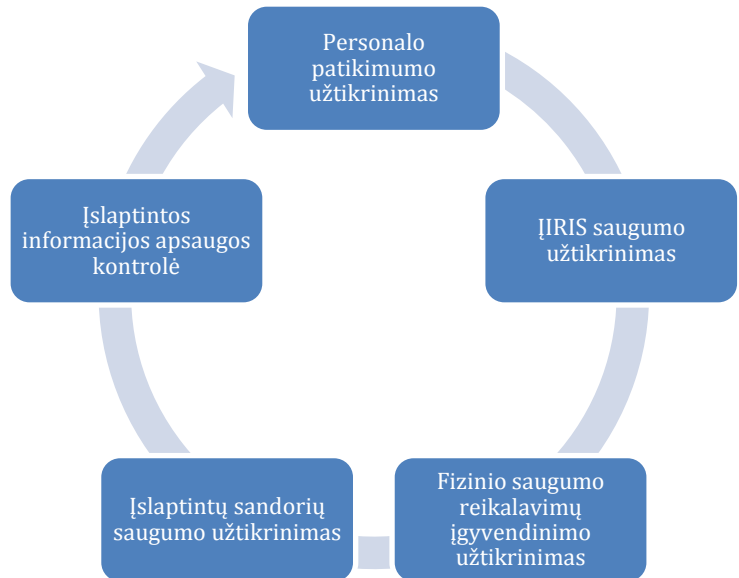
4. INFORMACIJOS APSAUGA

Siekdamas užtikrinti įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimų krašto apsaugos sistemoje tinkamą įgyvendinimą, Departamentas vykdo kryptingą ir nuoseklią veiklą LR valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatytoje srityse. (žr. pav. Nr. 5).

Vykdydamas krašto apsaugos sistemos žinybinės saugumo priežiūros tarnybos funkcijas, Departamentas vykdo įslaptintos informacijos ryšių ir informacinių sistemų (toliau – ĮIRIS) apsaugos priemonių įgyvendinimo krašto apsaugos sistemoje kontrolę: 2018 m. buvo vertintos gaunamos paraiškos dėl leidimų naudoti ĮIRIS išdavimo ir atliekamos su tuo susijusios ĮIRIS inspekcijos; visais atvejais leidimai naudoti ĮIRIS buvo išduoti. Taip pat buvo atlikti 6 kontroliniai ĮIRIS saugumo patikrinimai, bet esminių saugumo trūkumų nenustatyta.

Fizinio saugumo srityje Departamentas teikė paramą kitoms krašto apsaugos sistemos institucijoms projektuojant ir diegiant elektronines apsaugos sistemas ir dalyvavo elektroninių apsaugos sistemų pripažinimo baigtomis įrengti ir tinkamomis naudoti komisijų darbe. Pagal savo kompetenciją Departamentas taip pat vertino krašto apsaugos sistemos ir tiekėjų patalpas dėl jų fizinio saugumo reikalavimų atitikimo dirbti su įslaptinta informacija ir ją saugoti.

Vykdydamas įslaptintų sandorių saugumo užtikrinimą krašto apsaugos sistemoje, AOTD vertino juridinių asmenų, pretenduojančių gauti tiekėjo patikimumo pažymėjimą, ar įslaptintos informacijos, žymimos slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, apsaugos reikalavimų atitiktį patvirtinančią pažymą, patikimumą (įvertinti 6 juridiniai asmenys) ir atliko įslaptintos informacijos, naudojamos vykdant įslaptintus sandorius krašto apsaugos sistemoje, apsaugos kontrolę 16 įmonių. Per patikrinimus buvo aptikta neesminių įmonėms perduotos įslaptintos informacijos apsaugos trūkumų, kurioms pašalinti buvo teiktos konsultacijos ir metodinė pagalba. Departamentas 2018 m. taip pat teikė informaciją apie įmonių ir jų darbuotojų patikimumą, atsakydamas į Valstybės saugumo departamento ir krašto apsaugos sistemos pirkimų komisijų paklausimus.

Nr. 5. AOTD veikla užtikrinant įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimų įgyvendinimą krašto apsaugos sistemoje

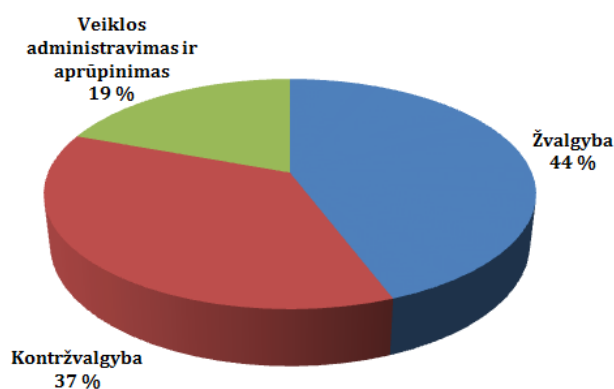
Tikrindamas, kaip yra laikomasi įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimų krašto apsaugos sistemos institucijose, Departamentas 2018 m. tęsė įslaptintos informacijos kontrolės vykdymą. Nustatyta atvejų, kai netinkami įslaptintos informacijos naudotojų veiksmai, naudojantis ryšių ir informacinėmis sistemomis bei įgyvendinant įslaptintos informacijos fizinės apsaugos reikalavimus, padidino įslaptintos informacijos neteisėto atskleidimo ar praradimo riziką. Siekdamas stiprinti įslaptintos informacijos apsaugą ir grėsmių prevenciją gynybos srityje, Departamentas teikė metodines rekomendacijas krašto apsaugos sistemos padalinių vadovybei, saugumo specialistams ir kitam personalui įslaptintos informacijos apsaugos gerinimo ir šnipinėjimo grėsmių mažinimo srityse. Pažymėtinas stiprėjantis įslaptintos informacijos naudotojų dėmesys ir budrumas – pačių naudotojų nustatomų galimų įslaptintos informacijos apsaugos reikalavimų pažeidimų ir informavimo apie tai atvejų skaičius 2018 m. ir toliau augo.

Užtikrindamas krašto apsaugos sistemos personalo patikimumą, Departamentas 2018 m. patikrino 13 procentų daugiau asmenų, pretendavusių gauti leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, lyginant su 2017 m. Praėjusiais metais krašto apsaugos sistemos padaliniai taip pat perdavė Departamentui informaciją apie 3 142 asmenis, kuriems buvo reikalinga teisė dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“. Vykdydamas žvalgybinių grėsmių prevenciją, Departamentas pagal savo kompetenciją įvertino informaciją apie šiuos asmenis. 2018 m. Departamentas tęsė ir stiprino personalo patikimumo srityje taikomas grėsmių prevencijos priemones.

5. IŠTEKLIAI

Personalas. 2018 m. Departamente tarnaujančio personalo skaičius šiek tiek augo, labiausiai buvo stiprinama žvalgybos sritis – žvalgybos veiklą vykdančio personalo dalis, lyginant su 2017 m., padidėjo 2 proc. (žr. grafiką Nr. 6). Siekdamas maksimaliai panaudoti jau turimus žmogiškuosius išteklius ir kompetenciją, Departamentas 2017 m. atliko keletą vidinių struktūrinių ir funkcinių pertvarkymų.

Personalo mokymo prioritetai, kaip ir 2017 m., buvo kibernetinių grėsmių identifikavimo, kontržvalgybos, žvalgybos specialistų rengimas ir specializacija. Žvalgybos pareigūnų rengimas ir kvalifikacijos kėlimas organizuojamas bendradarbiaujant su kitomis Lietuvos institucijomis ir užsienio šalių partneriais. Dalis rengimo, panaudojant vidinius resursus ir kompetenciją, organizuojama pačiame Departamente.

Nr. 6. AOTD personalo pasiskirstymas pagal veiklos pobūdį

Biudžetas. 2018 m. AOTD skirtas finansavimas leido Departamentui įvykdyti skirtingas prioritetines žvalgybos užduotis ir užtikrinti žvalgybos, kontržvalgybos bei įslaptintos

informacijos apsaugos priemonių taikymą apimtimis, reikalingomis užtikrinti savalaikį rizikos veiksnių, pavojų ir grėsmių, galinčių turėti reikšmės šalies gynybinei galiai ir krašto apsaugos sistemos saugumui, nustatymą, informavimą ir šalinimą. 34 proc. viso Departamento 2018 m. biudžeto buvo panaudota žvalgybinėms sistemoms ir priemonėms modernizuoti, kontržvalgybinei techninei ir programinei įrangai, informacinėms technologijoms ir telekomunikacijų sistemoms bei kitoms techninėms paramos priemonėms įsigyti. 41 proc. viso AOTD biudžeto buvo skirta personalui išlaikyti ir 25 proc. – Departamento pajėgumams funkcionuoti būtinos infrastruktūros plėtrai, eksploatacijai ir karinei įrangai.

6. 2019 METŲ VEIKLOS KRYPTYS

